

Література

1. Андрущенко Т.К. Изучение самооценки в учебной деятельности // Сб.: Экспериментальные исследования по проблемам психологии. - М., 1997.-Вып. 3.-47с.
2. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навчальний посібник. - К.: Либідь, 2005. - 304 с.
3. Остапенко Г.В. Самооцінка в підлітковому віці // Наука і освіта. — 2004. - №3. - С. 130-132.
4. Кон И.С. Психология юношеского возраста/ Проблемы формирования личности / Учеб. пособие для студентов пед. ин. - тов. - М.: Просвещение, 1979. - 175 с.

МОТИВАЦІЯ НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК РЕГУЛЯЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Фролова Євгенія Валеріївна

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
61077, пл. Свободи, 4, м. Харків, Україна

Визначено феномени, що характеризують структуру та особливості функціонування мотивації навчальної діяльності студентів технічних і гуманітарних напрямів підготовки та надано рекомендації щодо організації навчальної, наукової та виховної роботи зі студентською молоддю.

Структура мотивів студента, сформована за час навчання у вищому навчальному закладі, стає стрижневим витвором особистості майбутнього фахівця. Це ставить завдання психологічного супроводу навчального процесу і цілеспрямованого формування мотивації навчально-професійної діяльності студентів, основою якого є діагностика актуальних мотивів навчання та розроблення методів і заходів «реанімації» внутрішніх мотиваційних ресурсів особистості. В основу системи рекомендацій щодо організації навчального процесу нами було покладено мотиваційні особливості студентів технічних і гуманітарних спеціальностей, які визначено шляхом емпіричного дослідження[2], а саме:

- змістовна характеристика мотиваційної структури студентів, які навчаються за різними фаховими напрямами (вузька сімейна мотивація у студентів технічних напрямів підготовки, професійна мотивація у студентів гуманітарних напрямів підготовки);
- феномен «мотиваційного виснаження», який притаманний успішним студентам випускних курсів.

Психологічний аналіз визначених особливостей структури й функціонування навчальної мотивації студентів дозволив сформулювати такі рекомендації щодо організації навчальної, наукової та виховної роботи зі студентами:

1. Побудова процесу навчання на принципах суперництва, реалізації праці, близькості до «життя», що дозволить сформувати широкую соціальну мотивацію, яка здатна замінити вузьку сімейну, яка втрачає свою значущість.

2. Організація індивідуальних форм спілкування у навчальному процесі між викладачем і студентом, що наголошує на важливості аудиторних форм роботи. Для підтримки високого рівня мотивації навчання важливою є проблема особистісної зустрічі студента й викладача,

коли текст як знакова денотована система, на думку, А. У. Хараша [2], містить зміст, особистісну позицію самого викладача, з якою й стикається студент. У цьому контексті педагог несе значний ресурс, який транслює не тільки текст (інформацію), але й особистісний смисл.

3. Залучення до викладацької діяльності на випускних курсах фахівців, які мають практичний досвід у галузі навчальної дисципліни, що викладається, що дозволить наблизити сферу освіти до професійної діяльності й сприятиме формуванню навчально-професійної мотивації.

4. Принцип вибірності у процесі розподілу студентів під час написання курсових і дипломних робіт, який полягає у можливості студента самостійно вибирати керівника курсової або дипломної роботи на основі наукового напрямку, який розробляє той чи інший викладач. Така взаємодія студента із викладачем також відтворюватиме феномен «трансляції особистісного смислу». Наведені рекомендації не вичерпують усього обсягу можливої роботи зі студентською молоддю. Разом із тим вони визначають напрям, орієнтований на підсилення зрілості особистості студента і формування навчально-професійної мотивації шляхом трансляції особистісного смислу за вектором «викладач – студент».

Література

1. Кочарян, О. С. Структура мотивації навчальної діяльності студентів: навч. посіб. / О. С. Кочарян, Є. В. Фролова, В. М. Павленко. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін.-т, 2011. – 40 с.
2. Хараш А. У. Смысловая структура публичного выступления (об объекте смыслового восприятия) / А. У. Хараш // Вопросы психологии. – 1978. – № 4. – С. 84-95.

ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНОЇ ПОЗИЦІЇ СТУДЕНТА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Фурман Вікторія Вікторівна

Національний авіаційний університет
03058, проспект Космонавта Комарова, 1, м. Київ, Україна

Розглядаються основні аспекти розвитку рефлексивної позиції студента в освітньому просторі, а також її компоненти.

Експериментальне вивчення особистісної рефлексії, введення логічних засобів фіксації рефлексивних процесів (В. А. Лефевр, Г. П. Щедровицький, О. С. Анісімов, І. М. Семенов, С. Ю. Степанов) дозволили простежити значимість рефлексивної позиції у професійному навчанні, так як безпосередньо пов'язана з процесами становлення та формування професійної компетентності особистості.

Рефлексія зачіпає всі сфери особистості: особистісно-мотиваційну, когнітивну, операційну. Система взаємопов'язаних та взаємообумовлених компонентів рефлексивної позиції включає когнітивний, операційний і особистісно-мотиваційний компоненти: - когнітивний компонент рефлексивної позиції містить безпосередньо професійні знання, життєдіяльність в цілому і представлений інтегрованими компетенціями (структурування знань, ситуативно-адекватна